

ПРОБЛЕМИ ФОРМУВАННЯ ДЕРЖАВНОЇ АНТИКОРУПЦІЙНОЇ ПОЛІТКИ ТА РЕАЛІЗАЦІЇ НОВОГО АНТИКОРУПЦІЙНОГО ЗАКОНОДАВСТВА В КОНТЕКСТІ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ НАЦІОНАЛЬНОЇ БЕЗПЕКИ УКРАЇНИ

ДРАЛЮК І.М. - заступник начальника І управління ГУ «К» СБ України, підполковник

Аналіз ситуації з протидією та запобіганням корупції в Україні свідчить, що зазначене негативне явище на сьогодні набуло ознак системності та перетворилось на один з основних чинників, що створює реальну загрозу національній безпеці і демократичному розвитку держави.

Підтвердженням вищевказаного рівня розповсюдження корупції в органах державної влади є визнання того, що корупція є загрозою національній безпеці. У пункті 3.2. Стратегії національної безпеки України «Україна у світі, що змінюється» (у редакції Указу Президента України від 8 червня 2012 року №389/2012) зазначено, що високий рівень і системний характер корупції в інститутах державної влади вказує на недостатню ефективність державної влади, що у свою чергу, у внутрішньому безпековому середовищі загрожує національній безпеці в цілому [1].

Крім того, за оцінками експертів міжнародної неурядової організації по боротьбі з корупцією Transparency International, за рівнем «індексу сприйняття корупції» Україна, у рейтингу з близько 180-ти країн, перемістилась з 134 місця у 2010 році на 144 позицію у 2013 році, тим самим підтверджуючи негативну динаміку щодо зростання рівня корупції у країні, що посіла місце серед держав світу із небезпечним рівнем поширеності корупції [2].

Однією з причин такої негативної тенденції вважається невиважена антикорупційна політика в країні, недосконалість якої

є головною передумовою до поширення корупції.

Складність проблеми боротьби з корупцією полягає в реальній можливості корумпованих структур та конкретних осіб, що мають владу і повноваження, перешкоджати намаганням проникнути у сфери їх кримінальної діяльності, також у неготовності правоохоронних органів та політичних сил суспільства до безкомпромісної боротьби з корупцією [3]. Корумповані представники вищих органів державної влади намагаються чинити тиск на правоохоронців, сприяють уникненню злочинцями відповідальності, зловживають владними повноваженнями на шкоду економічним інтересам держави, сприяють здійсненню контрабандних операцій, незаконних оборотів із легалізацією кримінальних капіталів тощо. Цьому, на думку окремих фахівців, сприяє незавершеність адміністративної реформи та поява тіньової архітектури впливів на ухвалення в державі управлінських рішень, що є фактором, який суттєво ускладнює діяльність визначених законом суб'єктів запобігання і протидії корупції [4, С.48].

Погоджуючись із вищевказаною думкою, варто додати й те, що до цього часу в Україні не було окремих державних інституцій, які б у повній мірі відповідали перед суспільством за формування належної та ефективної антикорупційної політики та за протидію корупції у сфері діяльності вищих посадових осіб органів державної влади та місцевого самоврядування. Відповіддю дер-

жави на поширення корупції у країні на першому етапі стало суттєве розширення у статті 4 Закону України «Про засади запобігання і протидії корупції» кола суб'єктів відповідальності за корупцію, до яких відтепер входять посадові особи, які не є державними службовцями, але надають публічні послуги, посадові особи юридичних осіб приватного права тощо [5]. Крім того, було видано Указ Президента України «Про Національну антикорупційну стратегію на 2011-2015 роки» [6], яка закладає фундамент для подальшого вибудовування цілісної системи запобігання і протидії як корупції в державі. Вказане певною мірою створило передумови до більш активної протидії корупції, але поки що суттєвих зрушень у її подоланні не відбулось, оскільки одними з найбільш вагомих факторів, що впливають на високий рівень корупції в Україні, окремі фахівці вважають непрозорість діяльності органів державної влади та відсутність системності в роботі з виявлення корупції в органах державної влади [7, С.153]. Тому на другому етапі, з урахуванням існуючих прогалин у антикорупційному законодавстві, а також наявних недоліків в організаційному забезпеченні діяльності суб'єктів, які уповноважені протидіяти корупції, керівництвом держави вищевказані заходи були переглянуті, та у жовтні 2014 року Верховною Радою України шляхом прийняття низки законів реалізовано вимоги міжнародних організацій та впроваджено на законодавчому рівні основні стандарти країн-членів ЄС у сфері інституційного забезпечення діяльності з подолання корупції, які тривалий час в Україні відкладались, а саме було створено спеціально уповноважений орган – Національне агентство з питань запобігання корупції, яке безпосередньо відповідатиме за втілення державної антикорупційної політики не тільки на центральному рівні, а й у кожному державному органі [8], та Національне антикорупційне бюро України, яке протидіятиме кримінальним корупційним правопорушенням, що вчинені вищими посадовими особами, уповноваженими на виконання функцій держави або місцевого самоврядування [9], а також суттєво розширено коло корупційних правопорушень та удосконале-

но механізми їх викриття, розширено коло суб'єктів, які опікуватимуться питаннями як запобігання, так і протидії корупції в державних органах та органах місцевого самоврядування.

На жаль, висвітлення змістовної характеристики діяльності всіх суб'єктів державного управлінського механізму, які покликані запобігати та протидіяти корупції, потребує значного часу та іншого формату доповіді, тому, зосереджуючи основну увагу на понятті «державна антикорупційна політика», варто зазначити, що під нею необхідно розуміти комплекс політичних, організаційних, правових, економічних, освітніх, виховних та профілактичних заходів, що формуються і реалізуються у взаємодії із громадськістю всіма суб'єктами у сфері запобігання і протидії корупції з метою вибудовування цілісної системи подолання корупції в державі, усунення причин та умов для її виникнення і поширення в суспільстві, а також для безперешкодного функціонування механізмів усунення її негативних наслідків. Вказане поняття слід закріпити у положеннях нещодавно прийнятої Антикорупційної стратегії України на 2014-2017 роки [10].

Необхідно зважати й на те, що для побудови ефективної системи протидії та запобігання корупції в державі, у рамках реалізації антикорупційної політики, необхідні, насамперед, узгоджені дії всіх без виключення державних інституцій та органів місцевого самоврядування за наступними додатковими напрямками: а) проведення аналізу діяльності спеціально уповноважених суб'єктів у сфері протидії корупції та вжиття за його результатами заходів щодо підвищення ефективності їх роботи; б) формування єдиної правозастосовчої практики правоохоронних та судових органів у справах, пов'язаних із корупцією; в) запровадження спеціалізації суддів, прокурорів та слідчих у справах про корупційні злочини; г) розвиток співробітництва правоохоронних органів із державними інституціями, громадськими організаціями та засобами масової інформації тощо. Також найближчим часом після вступу в дію вказаних вище законодавчих актів перед керівництвом правоохоронних органів, у тому числі й перед

Службою безпеки України, постане питання про необхідність коригування завдань і функцій підрозділів, які раніше опікувались питаннями протидії корупції, розмежування їх повноважень, і саме в цьому контексті набуватиме особливої ваги питання належної координації їх діяльності та налагодження взаємодії з іншими державними антикорупційними інституціями.

Висновки

Ефективність діяльності державних інституцій, органів місцевого самоврядування та спеціально уповноважених суб'єктів у сфері протидії корупції напряму залежить від рівня узгодженості їх дій, від організації належної координації і взаємодії між ними, а ефективність державної антикорупційної політики залежатиме від повної реалізації впроваджених на її основі антикорупційних державних програм, відомчих та міжвідомчих планів, які враховуватимуть як положення самої антикорупційної стратегії, так і суто специфічні аспекти діяльності того чи іншого суб'єкта у сфері протидії і запобігання корупції.

Література

1. Стратегія національної безпеки України «Україна у світі, що змінюється», затвердженої Указом Президента України від 12 лютого 2007 року № 105 (в редакції Указу Президента України від 8 червня 2012 року № 389/2012) // Урядовий кур'єр 2007, №43 від 07.03.2007;
2. Transparency International Corruption Perceptions Index / [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.transparency.org>;
3. Організована злочинність в Україні / За ред. Кондратьєва Я.Ю. – К.- 1999. – 271с.;
4. Чалаван В.А. Актуальні проблеми запобігання корупції та розбудови доброчес-

ності і належного врядування у контексті нового антикорупційного законодавства України /В.А.Чалаван// Взаємодія державного сектору та громадянського суспільства у запобіганні корупції, розбудові доброчесності і належного врядування в Україні: матеріали міжвідомчої наук.-практ. конф., 28 жовтня 2011 р., м. Київ. – К.: Наук.-вид.відділ НА СБУ, 2011. – 216с., С.46-49;

5. Закон України «Про засади запобігання і протидії корупції» від 7 квіт. 2011р. // Відомості Верховної Ради України 2011, №40 від 07.10.2011, ст. 404;

6. Указ Президента України від 21.10.2011 № 1001/2011 «Про Національну антикорупційну стратегію на 2011-2015 роки» // Офіційний вісник Президента України 2011, 29 від 03.11.2011, ст. 1139;

7. Комірчий П.О. Поширення корупції як загроза національним інтересам України/ П.О. Комірчий // Взаємодія державного сектору та громадянського суспільства у запобіганні корупції, розбудові доброчесності і належного врядування в Україні: матеріали міжвідомчої наук.-практ. конф., 28 жовтня 2011 р., м. Київ. – К.: Наук.-вид.відділ НА СБУ, 2011. – 216с., С.153-156;

8. Про запобігання корупції: Закон України від 14 жовт. 2014р. / [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon.rada.gov.ua/laws>;

9. Про Національне антикорупційне бюро України: Закон України від 14 жовт. 2014р. / [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon.rada.gov.ua/laws>;

10. Про засади державної антикорупційної політики в Україні (Антикорупційна стратегія) на 2014-2017 роки: Закон України від 14 жовт. 2014р./ [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon.rada.gov.ua/laws>.